

Қазақстан Республикасы
Астана қаласы
«AGZHAN» ғылыми-білім
беру орталығы»

Республика Казахстан
город Астана
«Научно-образовательный
центр «AGZHAN»

010000, Астана қ., Ш. Иманбаева к., 5а ү., каб. 203
+7 708 425 58 09, 8 71 72 25 58 09 (қабылдау бөлімі).
www.agzhanastana.kz agzhanastana
agzhan_astana@mail.ru

010000, г. Астана, ул. Ш. Иманбаева, д. 5а. 203 каб.
+7 708 425 58 09, 8 71 72 25 58 09 (приёмный кабинет).
www.agzhanastana.kz agzhanastana
agzhan_astana@mail.ru

**«БЕКІТЕМІН»
«AGZHAN»
ғылыми-білім беру
орталығының» директоры
М.А.Шорманбаева
05.12.2025 ж.**

**«Педагог-ассистент қызметіндегі білім алушыларды түзету-дамыту
тұрғысынан қолдаудың заманауи әдістемесі»
педагог-ассистенттердің біліктілігін арттыру курстарының білім беру
бағдарламасы**

2025 ЖЫЛ

Біліктілікті арттыру курсының «Педагог-ассистент қызметіндегі білім алушыларды түзету-дамыту тұрғысынан қолдаудың заманауи әдістемесі» білім беру бағдарламасы Қазақстан Республикасының білім беру ұйымдарында мүмкіндігі шектеулі балаларды жеке қолдауды іске асыратын педагог-ассистенттерге арналған. Бағдарлама Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 4 мамырдағы № 175 «Педагог қызметкерлердің біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламаларын әзірлеу, келісу және бекіту қағидаларын бекіту туралы» бұйрығына сәйкес әзірленді. Сондай-ақ сәйкес:

1. 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III «Білім туралы» Қазақстан Республикасының Заңымен
2. Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы № 348 «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» бұйрығымен;
3. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2009 жылғы 13 шілдедегі № 338 «Педагог қызметкерлер мен оларға теңестірілген адамдар лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы» бұйрығына сәйкес;
4. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 249 «Қазақстан Республикасында мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2023 – 2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» қаулысына сәйкес;
5. Қазақстан Республикасының 2019 жылғы 27 желтоқсандағы № 293-VI ҚРЗ «Педагог мәртебесі туралы» Заңына сәйкес;
6. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2024 жылғы 30 желтоқсандағы № 1143 «Қазақстан Республикасындағы инклюзивті саясаттың 2025 – 2030 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» қаулысына сәйкес;
7. 2002 жылғы 11 шілдедегі № 343-II «Мүмкіндігі шектеулі балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» Қазақстан Республикасының Заңы;
8. Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инклюзивті білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 26 маусымдағы № 56-VII ҚРЗ Заңына сәйкес;
9. Ағымдағы оқу жылында ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды оқытуды ұйымдастырудың ерекшеліктері туралы нұсқаулық-әдістемелік хатқа сәйкес;

10. Алтынсарин академиясының 2024 жылғы 19 наурыздағы білім берудің барлық деңгейлерінде сабақтастық және инклюзивтілік қағидаттарын іске асыру жөніндегі әдістемелік ұсынымдарға сәйкес;
11. 2024 жылғы 19 наурыздағы Алтынсарин академиясының инклюзивті білім берудің негізгі аспектілерін дамыту жөніндегі әдістемелік ұсынымдарына сәйкес;
12. Алтынсарин академиясының 2024 жылғы 10 маусымдағы ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың білім жетістіктерін бағалау және мониторингілеу жөніндегі әдістемелік ұсынымдарына сәйкес;
13. 2024 жылғы 14 қарашадағы арнайы және инклюзивті білім беруді дамытудың Ұлттық ғылыми-практикалық орталығының «Жалпы білім беретін мектепте интеллектісі бұзылған оқушыларды оқыту үшін арнайы жағдайлар жасаудың ұйымдастырушылық-әдістемелік аспектілері» әдістемелік ұсынымдарына сәйкес;
14. «Адал Азамат» тәрбие бағдарламасына сәйкес.

«Педагог-ассистент қызметіндегі білім алушыларды түзету-дамыту тұрғысынан қолдаудың заманауи әдістемесі» біліктілікті арттыру курсының білім беру бағдарламасы «AGZHAN» ғылыми-білім беру орталығының әдістемелік кеңесінде қаралды: № 12 Хаттама "05" желтоқсан 2025 жыл.

Мазмұны

1. Жалпы ережелер	5
2. Глоссарий	7
3. Бағдарламаның тақырыбы.....	9
4. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері.....	12
5. Бағдарлама мазмұнының құрылымы	13
6. Оқу процесін ұйымдастыру.....	26
7. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету	28
8. Оқу нәтижелерін бағалау	30
9. Курстан кейінгі қолдау	32
10. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі.....	34

1. Жалпы ережелер

«Педагог-ассистент қызметіндегі білім алушыларды түзету-дамыту тұрғысынан қолдаудың заманауи әдістемесі» біліктілікті арттыру курсының бағдарламасы инклюзивті білім беру жағдайында жұмыс істейтін және білім беру ортасында ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕББҚ) бар білім алушыларды қолдауды жүзеге асыратын педагог-ассистенттердің кәсіби құзыреттіліктерін жетілдіруге бағытталған. Бағдарламада оқу және мінез-құлықты қолдаудың заманауи әдістемелерін енгізуге, оқу материалдары мен нұсқаулықтарды бейімдеу дағдыларын дамытуға, қолдаудың визуалды, цифрлық және ұйымдастырушылық құралдарын қолдануға, сондай-ақ педагог-ассистенттердің ЕББҚ бар балалар үшін қауіпсіз, қолжетімді және дамытушы білім беру ортасын қамтамасыз ету бойынша құзыреттіліктерін қалыптастыруға негізгі назар аударылады. Бағдарлама білім алушыларды түзету-дамыту тұрғысынан қолдау және олардың білім беру процесіне қосылу сапасын арттыру үшін қажетті практикалық дағдыларды дамытуға бағытталған.

Курстың өзектілігі

Қазіргі жағдайда инклюзивті білім беруді дамыту Қазақстан Республикасының мемлекеттік білім беру саясатының басым бағыттарының бірі болып табылады. Білікті педагог-ассистенттерді даярлау қажеттілігі олардың жеке психофизиологиялық ерекшеліктеріне қарамастан барлық білім алушылар үшін қолжетімді және қауіпсіз білім беру ортасын құруға бағытталған мемлекеттік бағдарламалар мен нормативтік-құқықтық құжаттарды іске асырумен байланысты.

2021 жылдан бастап Қазақстан Республикасының Білім беру ұйымдарында педагог-ассистент лауазымы ресми түрде енгізілді, бұл ерекше білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларды кешенді қолдауды қамтамасыз етудегі маңызды қадам болды. Бұл мамандар қолдаудың негізгі функцияларын орындайды, бірақ олардың құзыреттеріне деген қажеттілік кадрларды даярлау жүйесінің қазіргі мүмкіндіктерінен едәуір асып түседі. Педагог-ассистенттерді жеке кәсіби бағыт ретінде даярлау тек соңғы жылдары, педагогикалық жоғары оқу орындары білім беру бағдарламаларының мазмұнын бейімдеп, тиісті курстарды енгізе бастаған кезде басталды.

Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар санының өсуі, инклюзивті сыныптар санының ұлғаюы және қолдау сапасына қойылатын талаптардың күшеюі жағдайында мектептер мен мектепке дейінгі ұйымдарда жұмыс істейтін педагог-ассистенттердің біліктілігін жүйелі түрде арттырудың шұғыл қажеттілігі туындайды. Қолдаудың заманауи тәсілдері мамандардан түзету педагогикасының негіздерін түсінуді ғана емес, сонымен қатар ЕББҚ бар

баланы білім беру процесіне сапалы қосуды қамтамасыз ететін технологиялық, мінез-құлық, коммуникативтік және ұйымдастырушылық құралдарды меңгеруді талап етеді.

Бұдан басқа, педагог-ассистенттердің құзыреттерін дамыту инклюзивті саясат саласындағы әлемдік үрдістерге сәйкес келуі тиіс. Финляндия, Канада, Ұлыбритания және Австралия сияқты көптеген елдерде мұғалім көмекшісінің рөлі инклюзивті процестің негізгі элементі болып табылады. Бұл мамандар мамандандырылған дайындықтан өтеді, пәнаралық топтарда жұмыс істейді және қоршаған ортаға бейімделуді, мінез-құлықты қолдауды және оқушылардың сабаққа қатысуын қамтамасыз етеді. Халықаралық тәжірибе көрсеткендей, құзыретті педагог-ассистенттің болуы білім беру ортасының қолжетімділігін және ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалардың қосылу деңгейін айтарлықтай арттырады.

"Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне инклюзивті білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" Қазақстан Республикасының Заңын қабылдау, олардың табысты оқуы мен дамуы үшін жағдай жасауды қоса алғанда, ЕББҚ бар білім алушыларға мемлекеттік қолдау көрсету туралы норманы бекітті. Ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар санының өсуі инклюзияны қолдау кабинеттерін белсенді дамытуды және осындай балаларды алып жүруге қатысатын мамандардың біліктілігін арттыруды талап етеді.

Мұндай жағдайда педагог-ассистенттердің құзыреттілігін арттыру ЕББҚ бар балаларды қолдауды ғана емес, сонымен қатар білім беру ұйымдары деңгейінде инклюзивті саясатты іске асырудың табыстылығын қамтамасыз ететін мектептер мен балабақшалар жұмысының маңызды факторына айналады.

Курс бағдарламасы Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі және орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының ережелерін, Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамаларын, сондай-ақ инклюзивті білім беру жағдайында педагог-ассистенттердің қызметін реттейтін қолданыстағы нормативтік талаптарды ескереді.

Осы курс шешуге арналған негізгі мәселелер мен міндеттердің ішінде мыналарды бөліп көрсетуге болады:

- 1) білім беру ұйымдарында инклюзивті өзара іс-қимылдың кәсіби мәдениетін қалыптастыру;
- 2) оқу және мінез-құлық саласында ОР бар білім алушыларды қолдау бойынша құзыреттерді дамыту;
- 3) оқу материалдарын бейімдеу құралдарын және тапсырмаларды орындау алгоритмдерін игеру;
- 4) оқытуды қолдауда визуалды, цифрлық және ұйымдастырушылық технологияларды пайдалану;

5) оқытудың қауіпсіз жағдайларын қамтамасыз ету және бейімделмеген мінез-құлық тәуекелдерін азайту;

б) педагог-ассистенттердің кәсіби қызметінің Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына және қазіргі заманғы білім беру стандарттарына сәйкестігін арттыру.

Курстың әзірленген бағдарламасы педагог-ассистенттерді ЕББҚ бар білім алушыларды тиімді қолдау үшін өзекті біліммен және практикалық құралдармен қамтамасыз етуге, олардың инклюзивті білім беру ортасында жұмысқа кәсіби дайындығын күшейтуге және білім беру процесінің сапасын арттыруға ықпал етуге арналған.

Білім беру бағдарламасы аясындағы курстың ұзақтығы 80 академиялық сағатты құрайды. Курстық сабақтардың мазмұны мен құрылымы бағдарлама мен оқу жоспарында ұсынылған.

2. Глоссарий

1. **АВС-талдау (Алдыңғы оқиға — мінез-құлық — салдары)** — мінез-құлықты тудыратын және оны қолдайтын факторларды анықтауға мүмкіндік беретін мінез-құлықты талдау құралы.
2. **Алдыңғы оқиға** — мінез-құлықтан бұрын болатын және оның пайда болуына әсер ететін стимул немесе жағдай.
3. **Әлеуметтік оқиғалар** — ережелер мен әлеуметтік жағдайларды түсіндіруге арналған қысқа мәтіндер немесе визуалды сюжеттер.
4. **Баламалы мінез-құлықты дифференциалды нығайту** — жағымсыз мінез-құлықты алмастыратын, бірақ жағдайға сәйкес келетін мінез-құлықты ынталандыру.
5. **Бейімделген нұсқаулықтар** — тапсырманы орындауға арналған жеңілдетілген, визуалды немесе құрылымдалған нұсқаулар.
6. **Визуалды кесте** — оқу немесе тұрмыстық іс-әрекеттер дәйектілігінің графикалық көрінісі.
7. **Визуалды тіректер** — нұсқаулықтарды және іс-қимылдардың дәйектілігін түсінуді жеңілдететін материалдар (суреттер, карточкалар, схемалар).
8. **Дезадаптивті реакция** — баланың оқу іс-әрекетіне қатысуын қиындататын мінез-құлықтық немесе эмоционалдық реакция.
9. **Ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕББҚ)** — оқытудың мазмұнын, әдістерін немесе жағдайларын бейімдеуді талап ететін білім алушылардың жеке қажеттіліктері.
10. **Инклюзивті білім беру** — ерекше білім беру қажеттіліктері бар балаларды қоса алғанда, барлық білім алушылардың қолжетімділігі мен оқуға қатысуын қамтамасыз ететін оқытуды ұйымдастыру жүйесі.
11. **Когнитивті жүктеме** — тапсырманы орындау үшін қажетті ақыл-ой белсенділігінің көлемі.

12. **Көмек түрлері (ишаралар)** — оқушыны қолдау үшін пайдаланылатын көмек көрсету әдістері (вербалды, ишаралық, визуалды, ішінара физикалық).
13. **Көмекті азайту (ишараларды алып тастау)** — өз бетінше жұмыс істеу дағдысын қалыптастыру мақсатында көмек деңгейін біртіндеп төмендету.
14. **Қадамдық қолдау әдісі** — көмекті біртіндеп азайта отырып, тапсырманы дәйекті қадамдарға бөлу.
15. **Қауіпсіз қолдау** — балаға және айналадағыларға төнетін қауіптерді болдырмауға бағытталған педагогтің іс-әрекеттері.
16. **Мінез-құлықтың функциялары** — мінез-құлықтың пайда болу себептері: зейінді аударту, қашу (жалтару), затты алу, сенсорлық стимуляция.
17. **Мінез-құлық триггерлері (қоздырғыштары)** — дезадаптивті реакцияларды тудыратын оқиғалар немесе стимулдар.
18. **Мінез-құлықты деэскалациялау** — эмоционалдық және мінез-құлықтық реакциялардың қарқындылығын төмендету әдістері.
19. **Мінез-құлықтың салдары** — мінез-құлықты бекітетін немесе әлсірететін нәтиже немесе қоршаған ортаның реакциясы.
20. **Мінез-құлықтың функционалдық талдауы** — білім алушының мінез-құлқының себептері мен функцияларын анықтау әдісі.
21. **Мінез-құлықты қолдаудың жеке жоспарының (МҚҚЖ) нысандары** — мінез-құлықтың сипаттамасын, мақсаттарын, түзету стратегияларын және мониторингті қамтитын құрылымдалған құжаттар.
22. **Мінез-құлыққа мониторинг жүргізу** — араласудың тиімділігін бағалау үшін мінез-құлықтың өзгеруін жүйелі түрде бақылау және тіркеу.
23. **Мінез-құлық тізбектерін талдау (тапсырманы талдау)** — күрделі дағдыны жеке қадамдық элементтерге бөлу.
24. **Ортаны құрылымдау** — бала үшін стресті азайту және болжамдылықты арттыру мақсатында кеңістік пен кестені ұйымдастыру.
25. **Оқу материалдарын бейімдеу** — ЕББҚ (ерекше білім беру қажеттіліктері) бар балаға қолжетімділікті қамтамасыз ету үшін тапсырманың нысанын, көлемін немесе мазмұнын өзгерту.
26. **Өзін-өзі реттеу** — баланың өз мінез-құлқын, эмоциялары мен зейінін басқару қабілеті.
27. **Пиктограммалар** — іс-әрекеттердің, заттардың немесе ережелердің мағынасын жеткізетін қарапайым графикалық бейнелер.
28. **Педагог-ассистент** — білім беру процесінде ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕББҚ) бар білім алушыны қолдауды қамтамасыз ететін маман.
29. **Сәйкес келмейтін мінез-құлықты дифференциалды ынталандыру** — өзінің табиғаты бойынша жағымсыз мінез-құлықтың көрінуіне жол бермейтін іс-әрекетті ынталандыру (мысалы, жүгірудің орнына отыру).

30. **Сенсорлық профиль** — баланың сенсорлық тітіркендіргіштерді (дыбыс, жарық, жанасу, қозғалыс және т.б.) қабылдау ерекшеліктерінің сипаттамасы.
31. **«Стоп-пауза» әдісі** — балаға іс-әрекетті тоқтатуға, кернеуді азайтуға және тапсырмаға қайта оралуға мүмкіндік беретін өзін-өзі реттеу тәсілі.
32. **Схемалар** — іс-әрекеттер тәртібін немесе оқу материалын көрсететін құрылымдалған визуалды элементтер.
33. **Сигналдар жүйесі** — мінез-құлық пен коммуникацияны басқаруға арналған алдын ала келісілген визуалды немесе вербалды белгілер.
34. **Түзету-дамыту тұрғысынан қолдау** — ЕББҚ бар баланың дамуы мен оқуын қолдауға бағытталған педагогикалық және ұйымдастырушылық іс-қимылдар кешені.
35. **Түзету-дамыту міндеті** — баланың мінез-құлқын өзгертуге немесе дағдыны дамытуға бағытталған педагогикалық жұмыстың нақты мақсаты.

3. Бағдарламаның тақырыбы

Курстың тақырыбы Қазақстан Республикасының мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты шеңберінде инклюзивті білім беру жағдайындағы педагог-ассистенттер қызметінің мазмұнына қойылатын талаптармен айқындалады, сондай-ақ:

1. Қазақстанның білім беру жүйесінің сұраныстарымен.

Бағдарлама ұлттық білім беру басымдықтарын, соның ішінде Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың мемлекеттік бағдарламасын іске асыруды, инклюзивті практиканы кеңейтуді және мектептер мен мектепке дейінгі білім беру ұйымдарында ЕББҚ бар балаларды сапалы қолдаумен қамтамасыз ету қажеттілігін ескереді.

2021 жылы педагог-ассистент лауазымының енгізілуі және білім беру ұйымдарында бұл функцияның белсенді дамуы заманауи талаптарға сай кәсіби құзыреттіліктерді жүйелі түрде қалыптастыруды талап етеді.

2. Инклюзивті білім беру саласындағы заманауи халықаралық стандарттар.

Бағдарлама ЕББҚ бар білім алушыларды қолдаудың халықаралық тәсілдеріне, соның ішінде Финляндия, Канада, Австралия және Ұлыбританияда кеңінен қолданылатын Оң мінез-құлықты қолдау моделіне (Positive Behavior Support), Оқытудың әмбебап дизайнына (Universal Design for Learning), мінез-құлықты талдау әдістеріне (АВС-тәсілдері), ортаны құрылымдау және визуалды қолдау практикаларына бағытталған.

Баланы сапалы дамыту мақсатында мінез-құлықты қолдаудың жеке жоспарларын — МҚҚЖ (VIP / IEP-elements) әзірлеуге, оқу тапсырмаларын

бейімдеуге және оқу іс-әрекетін қолдау технологияларына, баланың сенсорлық профилін реттеуге және когнитивті жүктемені басқаруға ерекше назар аударылады.

3. Білім беру ортасында коррекциялық-дамытушылық қолдау жүйесін дамыту қажеттілігі.

Педагог-ассистенттің қызметі техникалық қолдау шеңберінен шығып, мінез-құлықты талдаудың заманауи әдістерін, материалдарды бейімдеу дағдыларын, когнитивті жүктемені азайту техникаларын, визуалды тіректерді, сигналдар жүйесін және өзін-өзі реттеу алгоритмдерін меңгеруді талап етеді.

Бағдарлама педагог-ассистенттердің бойында ЕББҚ бар білім алушыларға психологиялық, оқу және ұйымдастырушылық қолдау көрсету үшін қажетті құзыреттіліктерді, сондай-ақ білім беру процесінде мұндай балаларды қолдайтын мультидисциплинарлық топтардың жұмысына тиімді қатысу дағдыларын дамытуға ықпал етеді.

4. Визуалды қолдау технологиялары.

Бағдарлама педагог-ассистенттер оқу материалдарын бейімдеу, кестелерді визуалдау, схемалар құру, пиктограммалар жасау және мінез-құлыққа мониторинг жүргізу үшін пайдалана алатын құралдарды зерттеуді қамтиды. Білім алушылардың мазасыздығын төмендететін және олардың дербестігін арттыратын құралдарға (пиктограммалар, карточкалар, схемалар, таймерлер) ерекше назар аударылады.

5. Инклюзивті ортада оқушыларды қолдаудың инновациялық әдістері.

Бағдарлама жұмыстың заманауи әдістерін қамтиды:

- қолдаудың нақты жағдайларына негізделген кейстерді талдау және зерделеу;
- сабақтарды және мінез-құлық алгоритмдерін модельдеу;
- дифференциалды нығайту әдістерін қолдану;
- сенсорлық стратегиялар мен өзін-өзі реттеу техникаларын пайдалану;
- дезадаптивті мінез-құлықтың алдын алу және оны төмендету алгоритмдері;
- тапсырмалардың орындалуын қадамдық қолдау технологиялары.

Бағдарламаның жаңашылдық дәрежесі

Бағдарламаның жаңашылдығы педагог-ассистент қызметіне заманауи халықаралық және ғылыми негізделген тәсілдерді енгізуде:

1. Педагог-ассистенттің қосалқы рөлінен білім алушыларды түзету-дамыту тұрғысынан кәсіби қолдау жүйесіне көшу.
2. Визуалды қолдау, ортаны құрылымдау технологияларын және мінез-құлықтық талдаудың заманауи құралдарын (АВС-талдау, функционалдық тәсіл) қолдану.
3. ЕББҚ бар білім алушылардың оқу іс-әрекетін қолдау және мінез-құлықна мониторинг жүргізуге арналған құралдарды зерделеу.
4. Педагог-ассистенттің мұғаліммен, психологпен, дефектологпен және басқа да қолдау мамандарымен пәнаралық өзара іс-қимылын дамыту.

5. Оқу материалдарын бейімдеудің инновациялық әдістерін және ЕББҚ бар білім алушыларды қолдау алгоритмдерін пайдалану.

3. Курс бағдарламасының ерекшеліктері

1. Педагог-ассистенттің практикалық қызметіне баса назар аудару: сабақтарды модельдеу, кейстерді шешу, мінез-құлықты қолдаудың жеке жоспарларын әзірлеу, кәсіби мінез-құлық стратегияларын модельдеу.
2. Заманауи халықаралық стандарттарға (PBS, UDL, АВА-тәсілдері), сондай-ақ ұлттық нормативтік құжаттарға, соның ішінде ҚР «Білім туралы» Заңына, ҚР МЖМБС 2022, ҚР Инклюзивті саясат тұжырымдамасына, «Мүмкіндігі шектеулі балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы» ҚР Заңына, Арнайы және инклюзивті білім беруді дамытудың ұлттық ғылыми-практикалық орталығы мен Ы. Алтынсарин атындағы академияның әдістемелік ұсынымдарына бағытталуы.
3. Курстың практикалық бағыттылығы: кейс-әдістерін қолдану, Қазақстанның және шет елдердің нақты практикасындағы жағдайларды талдау.
4. Психологиялық-педагогикалық қолдау, оқу материалдарын бейімдеу, когнитивті жүктемені азайту және мінез-құлық стратегияларын қолдану саласындағы құзыреттіліктерді дамыту.
5. Жобалау қызметі: білім алушыны қолдаудың жеке жоспарын әзірлеу және қорғау.

4. Білім беру жүйесіндегі аналогияларды талдау

Қазақстандағы педагог-ассистенттерге арналған қолданыстағы біліктілікті арттыру курстары негізінен инклюзивті білім берудің жалпы мәселелеріне назар аударады.

Дегенмен, медиациялық мәдениет, сенсорлық технологиялар, тиімді когнитивті жүктемені реттеу, мінез-құлықты қолдау, оқу материалдарын бейімдеу, визуалды коммуникация, қадамдық қолдау және мінез-құлықтың жеке жоспарларын әзірлеу тақырыптары жеткілікті деңгейде қамтылмайды.

Бағдарламаның негізгі айырмашылықтары:

1. Оқушыларды түзете-дамытушылық және мінез-құлықтық қолдауға бағытталуы.
2. Баланың сенсорлық бейінін талдауға негізделген мінез-құлықты талдау мен қолдаудың дәлелді әдістерін пайдалану.
3. Баланың когнитивтік процестерін талдауға негізделген материалдарды бейімдеу және оқытуды қолдау үшін технологияларды пайдалану.

4. Практикалық бағыттылық және міндетті жобалық жұмыс.

4. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

Бағдарламаның мақсаты инклюзивті білім беру ортасында білім алушыларды түзету-дамыта қолдау саласындағы педагог-ассистенттердің кәсіби құзыреттілігін дамыту, оның ішінде оқу, мінез-құлық, сенсорлық және ұйымдастырушылық қолдау дағдыларын қалыптастыру, сондай-ақ педагогикалық ұжыммен тиімді өзара іс-қимыл жасау және ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар үшін қауіпсіз және қолжетімді оқыту жағдайларын қамтамасыз ету қабілетін дамыту болып табылады.

Бағдарламаның міндеттері:

1. Тыңдаушыларды Қазақстан Республикасындағы педагог-ассистенттің қызметін реттейтін нормативтік-құқықтық актілермен және инклюзивті білім беру саласындағы халықаралық құжаттармен таныстыру.
2. Педагог-ассистенттің оқу процесін қолдайтын және бала, мұғалім мен білім беру ортасы арасындағы өзара әрекеттестікті үйлестіретін медиатор ретіндегі рөлі туралы түсінік қалыптастыру.
3. Ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕБҚ) бар оқушылардың жеке мүмкіндіктері мен қажеттіліктерін ескере отырып, нұсқаулықтарды, оқу материалдарын және сабақ қарқынын бейімдеу дағдыларын дамыту.
4. Педагогтерді оқу тапсырмаларын түсіну мен орындауға қолдау көрсететін визуалды тіректерді, нұсқауларды, схемаларды, қадамдық алгоритмдерді қолдануға үйрету.
5. Мультидисциплинарлық командада тиімді өзара әрекеттесу құзыреттіліктерін дамыту, соның ішінде сабақтарды бірлесіп жоспарлау, функцияларды бөлу және педагогтермен және қолдау мамандарымен коммуникация құру.
6. Тыңдаушылардың сенсорлық бейіндер мен сенсорлық интеграция туралы білімдерін қалыптастыру, сенсорлық жүктемені азайту, шамадан тыс жүктеменің алдын алу және сенсорлық үзілістерді ұйымдастыру әдістеріне үйрету.
7. Мінез-құлықты қолдаудың заманауи әдістеріне, соның ішінде АВС-талдауға, функционалдық талдауға, дезадаптивті мінез-құлықтың алдын алу алгоритмдеріне және өзін-өзі реттеу техникаларына үйрету.
8. Мінез-құлықты түзетудің жеке жоспарларын және білім беру ортасындағы тәуекелдердің алдын алу стратегияларын әзірлеу дағдыларын дамыту.
9. Оқушылардың оқу қызметін қолдау икемділіктерін, соның ішінде когнитивтік жүктемені талдауды, құрылымдау әдістерін қолдануды, қадамдық қолдауды және тапсырмаларды бейімдеуді дамыту.
10. Сабақтарды модельдеу, кейстерді талдау және оқушыларды қолдаудың жеке маршруттарын әзірлеу технологияларын қолдану қабілетін қалыптастыру.
11. Тыңдаушыларды ЕБҚ бар баланы қолдаудың жеке жоспарын қорғауға дайындау.

Бағдарламаның күтілетін нәтижелері

Курсты аяқтағаннан кейін тыңдаушылар:

Педагог-ассистент қызметінің нормативтік-құқықтық негіздерін біледі және оларды практикалық жұмыста, соның ішінде құқықтық тәуекелдерді бағалауда және кәсіби этиканы сақтауда қолдана алады.

1. Педагог-ассистенттің медиатор ретіндегі кәсіби рөлін түсінеді және сабақты қолдауды ұйымдастыра алады, нұсқаулықтарды, жұмыс қарқыны мен құрылымын бейімдей алады.
2. Пиктограммаларды, схемаларды, визуалды кестелерді, сигналдық жүйелерді, анықтамаларды және когнитивті жүктемені азайту құралдарын пайдалануды қоса алғанда, визуалды және ұйымдастырушылық қолдау әдістерін меңгерген.
3. Олар мұғаліммен, психологпен, дефектологпен және басқа мамандармен тиімді командалық өзара әрекеттесу дағдыларына ие, сабақ жоспарын үйлестіре алады және жауапкершілік аймақтарын бөле алады.
4. Олар сенсорлық интеграцияның негіздерін біледі, баланың сенсорлық профилін талдай алады және сенсорлық жүктемелердің алдын алу әдістерін қолдана алады.
5. Оқушылардың бейімделмеген мінез-құлқын тануға және талдауға, ABC-талдау жүргізуге, мінез-құлық функцияларын анықтауға және қолдау стратегияларын таңдауға қабілетті.
6. Деадаптивті реакциялардың алдын алу және азайту әдістерін, соның ішінде өзін-өзі реттеу алгоритмдерін, "тоқтату-кідірту" әдістерін, визуалды құрылымдауды және дезэскалация әдістерін меңгерген.
7. Дифференциалды күшейтуді, көрнекі тіректерді, мінез-құлық мониторингін қолдана отырып, мінез-құлықты түзетудің жеке жоспарларын (ЖЖБИ) жасауға қабілетті.
8. Тапсырмаларды, нұсқаулықтар мен оқу материалдарын бейімдей алады, когнитивті жүктемені азайтады және оқу әрекеттерін орындауды қолдаудың қадамдық алгоритмдерін қолдана алады.
9. Оқу жағдайларын модельдеу әдістерін меңгерген, сабақта баланы қолдау нұсқаларын жобалап, ұсына алады.
10. Білім алушыны қолдаудың жеке бағытын табысты әзірлейді, нақты практикада визуалды, оқу және мінез-құлықтық қолдау құралдарын қолдануға дайындығын көрсетеді.
11. Білім беру ұйымында инклюзивті қолдаудың заманауи әдістерін енгізуге, ерекше білім беру қажеттіліктері бар (ЕБК) балалар үшін білім беру процесінің қолжетімділігі мен қауіпсіздігін қамтамасыз етуге дайындығын танытады.

5. Бағдарлама мазмұнының құрылымы

Модуль 1. Педагог-ассистент қызметінің нормативтік-құқықтық негіздері

Модуль тақырыбы	Мазмұны	Міндеттері	Күтілетін нәтижелер
Модуль 1. Педагог-ассистент қызметінің нормативтік-құқықтық негіздері	ҚР құқықтық базасын және инклюзивті білім беруді және педагог-ассистенттің қызметін реттейтін халықаралық құжаттарды зерделеу; нормативтік актілерді, құқықтық тәуекелдерді және этикалық аспектілерді талдау; білімді тексеру.	- Педагог-ассистент қызметінің құқықтық негіздерін түсінуді қалыптастыру. - ҚР негізгі нормативтік құжаттарында және халықаралық актілерде бағдарлауды үйрету. - Құқық қолдану және кейстерді талдау дағдыларын дамыту. - Кәсіби және этикалық тәуекелдердің алдын алу.	- Тыңдаушы инклюзивті білім беруді реттейтін заңнама мен нормативтік құжаттарды біледі. - МЖМБС бойынша педагог-ассистенттің функциялары мен міндеттеріне бағдарланады. - Мамандықтың этикалық нормаларын түсінеді және оларды практикада қолдана алады. - Жұмыс кезінде құқықтық тәуекелдерді азайтады. - Тестілеу қорытындысы бойынша материалдың игерілуін көрсетеді.

Модуль 2. «Педагог-ассистенттің медиациялық практикасы»

Модуль тақырыбы	Мазмұны	Міндеттері	Күтілетін нәтижелер
Тақырып 1. Педагог-ассистент медиатор ретінде: рөлі, функциялары,	Оқу ортасындағы Медиатор; мұғалім мен бала арасындағы медиация; білім беру коммуникациясын қолдау; қолдау	- «Педагог-ассистент медиатор ретінде» моделін түсінуді қалыптастыру.	- Тыңдаушы білім беру үдерісіндегі өз рөлін түсіндіреді, қарым-қатынасты сауатты қалыптастырады

қолдау модельдері	модельдері (пассивті, белсенді, серіктестік); араласу шекараларын анықтау; өзара әрекеттесуді басқару.	- Функцияларды дұрыс бөлуге және мұғаліммен өзара әрекеттесуге үйрету.	және мұғалімнің жұмысын қайталамайды.
Тақырып 2. Сабақты баланың қажеттіліктері мен синхрондау: нұсқаулар мен қарқынға бейімделу	Баланың қажеттіліктерін талдау әдістері; оқу мақсаттарын өзгертпестен тапсырмаларды бейімдеу; нұсқаулықты жеңілдету; қадамдарға бөлу; қарқынын түзету; жүктемені азайту; зейінді қолдау; баланың жағдайын бақылау.	- Тапсырмалар мен нұсқаулықтарды бейімдеу дағдыларын дамыту. - Баланы қосу үшін сабақтың қарқыны мен жүктемесін реттеуге үйрету.	- Тыңдаушы білім беру үдерісін баланың қатысуын қолдай отырып, оның жай-күйі мен мүмкіндіктерімен үндестіре алады.
Тақырып 3. Көрнекі қолдау әдістері, кеңестер және қадамдық қолдау	Көрнекі қолдау түрлері (карталар, пиктограммалар, диаграммалар, кестелер); кеңестер деңгейлері (ауызша, жестау, физикалық); қолдауды біртіндеп алып тастау әдістері; кезең-кезеңімен қолдау алгоритмдері; сабақта қолдану мысалдары.	- Көрнекі құралдарды тиімді қолдануға үйрету. - Дозалау және алып тастау дағдыларын қалыптастыру. - Дәйекті қадамдық нұсқауларды құруды үйрету.	- Тыңдаушы сабақта көрнекі және қадамдық кеңестерді қолданады, баланың тәуелсіздігін арттыра отырып, қолдау деңгейін сауатты төмендетеді.
Тақырып 4. Практикалық жұмыс: «Сабақ жоспарын құру»	Баланың жеке қажеттіліктеріне сәйкес сабақты модельдеу; бейімделген нұсқауларды әзірлеу; визуалды белгілерді құру; қолдаудың қарқыны мен деңгейлерін жоспарлау; қолдау үшін шағын сценарий дайындау.	- Алған білімдерін практикалық жобалауда қолдану. - Сабақта балаға қолдау көрсетудің теңшелген сценарийін жасауды үйрету.	- Оқушы дайын сабақ жоспарын жасайды және тірек технологияларды таңдауды негіздей алады.

Модуль 3. Педагог-ассистенттің педагогикалық ұжыммен өзара іс-қимылы

Модуль	Мазмұны	Міндеттері	Күтілетін
---------------	----------------	-------------------	------------------

тақырыбы			нәтижелер
<p>Модуль 3. Педагог-ассистенттің командалық өзара іс-қимылы Тақырып 1. Командадағы рөлдер: мұғалім, көмекші, психолог, дефектолог</p>	<p>- Әр маманның функционалдық міндеттері. - Ассистенттің кәсіби жауапкершілігінің шекаралары. - Баланы пәнаралық қолдау ерекшеліктері.</p>	<p>-Қолдау көрсету тобындағы әрбір маманның жауапкершілік аймағын анықтау. -Ассистенттің бала, мұғалім және ПМПК (психологиялық-медициналық-педагогикалық консилиум) тобы арасындағы байланыстырушы буын ретіндегі рөлі туралы түсінік қалыптастыру. -Іс-әрекеттердің үйлесімділігі маңыздылығын көрсету.</p>	<p>- Тыңдаушы қолдау көрсету тобының барлық мүшелерінің рөлдерін біледі. - Сабақ құрылымындағы мұғалім мен ассистенттің функциялары ажырата алады. -Топтағы өзінің кәсіби позициясын сезінеді (түсінеді).</p>
<p>Тақырып 2. Коммуникация алгоритмдері: ынтымақтастық және топты қолдау</p>	<p>- Өзара әрекеттестік модельдері (әріптестік, қолдау үлгісі, тәрбиеші моделі). - Сыныптағы оперативті қарым-қатынас алгоритмі. - Мұғаліммен іс-әрекетті үйлестіру әдістері.</p>	<p>- Мұғалімдермен және мектеп мамандарымен тиімді ынтымақтастық әдістерін үйрету. - Қысқа, сындарлы және дер кезінде сөйлесу дағдыларын дамыту. - Бала туралы ақпаратты</p>	<p>- Тыңдаушы командалық коммуникацияның негізгі модельдеріне ие. - Сабақта мұғаліммен жедел қарым-қатынас жасаудың дұрыс әдістерін қолданады. - Баланы қолдаудың келісілген алгоритмін қолдана алады.</p>

		жеткізу алгоритмін құрастыру.	
Тақырып 3. Бірлескен сабақты жоспарлау, функцияларды бөлу	<ul style="list-style-type: none"> - Бірлескен жоспарлау құрылымы. - Баланы қолдау деңгейін анықтау. - Сабақтың әртүрлі кезеңдерінде рөлдерді бөлу. 	<ul style="list-style-type: none"> - Сабақты жоспарлауға ассистенттің қатысу әдістемесін үйрету. - Балаға қай жерде және қандай қолдау қажет екенін анықтауға үйрету. - Сабақтың әр кезеңінде іс-әрекеттерді үйлестіру дағдыларын пысықтау. 	<ul style="list-style-type: none"> - Тыңдаушы мұғаліммен сабақты жоспарлауға қатыса алады. - Қолдаудың тиісті деңгейін таңдай алады. - Сабақтың барлық кезеңдерінде өз рөлін нақты түсінеді.
Практикалық жұмыс: «Ассистент пен мұғалімнің өзара іс-қимыл картасы»	<ul style="list-style-type: none"> - Өзара әрекеттесудің жеке картасын жасау. - Байланыс арналарын анықтау. - Функциялар мен жауапкершілік аймақтарын белгілеу. 	<ul style="list-style-type: none"> -Функцияларды бөлу және бірлескен жұмысты жоспарлау дағдыларын бекіту. -Шынайы жұмыс тәжірибесіне арналған жеке «Өзара іс-қимыл картасын» қалыптастыру. 	<ul style="list-style-type: none"> - Тыңдаушы өзара әрекеттесудің дайын картасын жасайды. - Оны күнделікті жұмыста қалай қолдану керектігін біледі. - Командалық ынтымақтастықтың қалыптасқан дағдыларын көрсетеді.

Модуль 4. Баланы қолдаудағы сенсорлық технологиялар

Модуль тақырыбы	Мазмұны	Міндеттері	Күтілетін нәтижелер
Модуль 4. Сенсорлық қолдау және	- Сенсорлық профильдердің түрлері	- Тыңдаушыларды сенсорлық	- Тыңдаушы сенсорлық профильдің не

<p>шамадан тыс жүктеменің алдын алу Тақырып 1. Сенсорлық профильдер және сенсорлық интеграция негіздері</p>	<p>(гипер-, жоғары сезімталдық, тітіркендіргіштерді іздеу). - Сенсорлық интеграцияның негізгі принциптері (Дж. Айрес). - Инклюзивті сыныптардағы балалардың сенсорлық қиындықтарын анықтау.</p>	<p>интеграция негіздерімен таныстыру. - Сенсорлық профиль түрін анықтауға үйрету. - Сенсорлық дисрегуляцияның баланың мінез-құлқына және оқу процесіне әсерін түсіндіріңіз.</p>	<p>екенін түсінеді. - Балалардағы сенсорлық реакциялардың түрлерін ажыратады. - Сыныптағы сенсорлық қиындықтардың белгілерін анықтай алады.</p>
<p>Тақырып 2. Сенсорлық жүктемені азайту, сенсорлық интеграция, шамадан тыс жүктеменің алдын алу</p>	<p>- Сенсорлық шамадан тыс жүктеме себептері және мектеп ортасындағы триггерлер. - Жүктемені азайту әдістері (кеңістікті құрылымдау, материалдарды бейімдеу, қарқынын реттеу). - Мектеп кестесіндегі сенсорлық интеграция принциптері.</p>	<p>- Тыңдаушыларға сенсорлық шамадан тыс жүктемелердің алдын алу әдістерін үйрету. - Баланың қажеттіліктеріне сәйкес оқу ортасын бейімдеу дағдыларын қалыптастыру. - Күнделікті жұмыста сенсорлық техниканы қолдану қабілетін дамыту.</p>	<p>- Тыңдаушы сенсорлық жүктемені азайту әдістерін біледі. - Сенсорлық дағдарыстар мен шамадан тыс жүктемелердің алдын алады. - Сенсорлық интеграция элементтерін сабаққа қалай енгізу керектігін біледі.</p>
<p>Тақырып 3. Сенсорлық аймақтар, релаксация әдістері, шағын үзілістер</p>	<p>- Сенсорлық аймақтардың түрлері (Белсенді, тыныш, босаңсытатын). - Шағын үзілістер: тыныс алу, қозғалыс, тактильді жаттығулар.</p>	<p>- Тыңдаушыларды мектептегі сенсорлық аймақтардың тиімді форматтарымен таныстыру.</p>	<p>- Тыңдаушы сенсорлық аймақтарды ұйымдастыра алады және шағын кідірістерді қолдана алады. - Ерекше білім</p>

	- Балаларға арналған өзін-өзі реттеудің визуалды және дене әдістері.	- Баланың назарын қалпына келтіру үшін релаксация әдістерін қолдануға үйрету. -Сенсорлық қиындықтардың әртүрлі түрлері үшін шағын үзілістер жиынтығын жасаңыз.	беру қажеттіліктері бар балаларға арналған релаксация техниктерінің иесі. - Сенсорлық профиль түріне сәйкес нақты жаттығуларды таңдай алады.
Практикалық жұмыс: «Сенсорлық маршрут»	- Оқушыға арналған сенсорлық маршрутты әзірлеу. - Жүктеме және қалпына келтіру нүктелерін анықтау. - Сабақ / күн үшін жеке маршрутты жоспарлау.	-«Сенсорлық маршрут» техникасын қолданудың практикалық дағдыларын бекіту. -Сенсорлық қолдаудың тұтас жүйесін жоспарлау іскерлігін қалыптастыру.	-Тыңдаушы дайын «Сенсорлық маршрутты» құрастырады. -Оны күнделікті тәжірибеде қолдана біледі. -Баланың сенсорлық қажеттіліктерімен жұмыс істеу дағдыларын көрсетеді.

Модуль 5. Баланың мінез-құлқын бірлесіп басқару

Модуль тақырыбы	Мазмұны	Міндеттері	Күтілетін нәтижелер
1-тақырып. АВС-талдау, функционалдық тәсіл	- Мінез-құлықтың болжаушылары мен салдары туралы түсінік (Antecedent - Behavior - Consequence/алдыңғы оқиға - мінез - құлық-салдары/positive Behavior Support (PBS), universal design for Learning (UDL),). - Мақсатты мінез-	-Педагог-ассистенттерді АВС-моделін қолдана отырып, оқушының мінез-құлқын талдауға үйрету. -Қолдаудың дұрыс стратегияларын таңдау үшін	-Тыңдаушы мінез-құлықты АВС-моделі бойынша сипаттай алады. -Мінез-құлықтың ықтимал функциясын анықтайды. -Мінез-құлық

	<p>құлықты және оны сипаттау критерийлерін анықтау.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мінез-құлық функциясын анықтау: аулақ болу, назар аудару, заттарға/әрекеттерге қол жеткізу, сенсорлық ынталандыру. - Деректерді жинау әдістері (бақылау, тексеру парақтары, бақылау). 	<p>функционалдық талдау дағдыларын дамыту.</p>	<p>функциясына сәйкес келетін қолдау әдістерін таңдайды.</p>
<p>2-тақырып. Сигналдар жүйесі, визуалды кестелер, өзін-өзі реттеу алгоритмдері</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Көрнекі кестелердің түрлері: сызықтық, блоктық, жеке, пәндік. - Карталарды, таймерлерді, пиктограммаларды пайдалану. - Көрнекі белгілер арқылы баланың тәуелсіздігін қолдау. - Өзін-өзі реттеуді дамыту әдістері: тыныс алу әдістері, «Тоқтату», шекаралар мен ережелер. 	<ul style="list-style-type: none"> - Көрнекі және құрылымдық құралдарды пайдалану бойынша мұғалімдердің құралдарын кеңейту. - Көрнекі жүйелердің мазасыздықты қалай төмендететінін және мінез-құлықты басқаруды қалай арттыратынын түсінуді қалыптастыру. 	<ul style="list-style-type: none"> - Тыңдаушы белгілі бір оқушының визуалды кестесін сенімді түрде жасайды. - Дұрыс сигналдарды қолданады. - Балаға өзін-өзі реттеу әдістерін таңдауға және қолдануға көмектеседі.
<p>Тақырып 3. Деадаптивті мінез-құлықтың алдын алу және азайту алгоритмдері</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Алдын алу стратегиялары: қоршаған ортаны, тәртіпті, талаптарды өзгерту. - Деэскалация әдістері. - Баламалы мінез-құлықты қалыптастыру (баламалы мінез-құлықты дифференциалды күшейту/сәйкес келмейтін мінез-құлықты дифференциалды 	<ul style="list-style-type: none"> - Тәуекел жағдайларын тануға және алдын алу шараларын қолдануға үйрету. - Жоғары эмоционалды және дағдарыстық жағдайларда 	<ul style="list-style-type: none"> - Тыңдаушы көптеген бейімделмейтін реакциялардың алдын алады. - Мінез-құлық қарқындылығын төмендету әдістерін дұрыс қолданады. - Оқушыны қауіпсіз қолдау

	ынталандыру). - Тәуекел деңгейін бағалау және мұғалімнің қауіпсіз әрекеттері.	мұғалімнің мінез-құлқының алгоритмдерін беру.	алгоритмін түсінеді.
4-тақырып. Практикум: «Мінез-құлықты түзетудің жеке жоспары»	- Істерді талдау. - Жеке мінез-құлықты қолдау жоспарының (VIP) нысанын толтыру. - Мақсаттарды, стратегияларды және бақылау әдістерін таңдау. - Әзірленген жоспарларды таныстыру және талдау.	- Алған дағдыларын іс жүзінде бекіту. - Жұмыс істейтін, түсінікті және қолданылатын VIP құруды үйрету.	- Тыңдаушы мінез-құлық бойынша жеке жоспар жасайды. - Дәлелді әдістерді таңдап, оларды негіздей алады. - Мінез-құлық динамикасын бақылай алады және жоспарды реттей алады.

Модуль 6. Баланың оқу іс-әрекетін қолдау

Модуль тақырыбы	Мазмұны	Міндеттері	Күтілетін нәтижелер
Тақырып 1. Оқу тапсырмаларын дұрыс қабылдау мен орындауға арналған әдістер, техникалар және құралдар	- Ақпаратты қабылдауды жеңілдету әдістері (көрнекі тіректер, пиктограммалар, схемалар). - Зейінді сақтау үшін сенсорлық құралдарды қолдану. - Когнитивті жүктемені азайту принциптері. - Тапсырмаларды беру форматтары: қысқа нұсқаулар, құрылымдық файлдар, тексеру парақтары.	-Педагог-ассистенттерді оқу іс-әрекеттерін жеңілдету әдістерімен таныстыру. - Оқушының нақты ерекшеліктеріне арналған құралдарды таңдауға үйрету.	- Мұғалім оқу материалын қабылдауды қолдауға арналған әдістер жиынтығына ие. - Бала тапсырмаларды дұрыс орындай алатындай етіп құрылымдай алады.
Тақырып 2. Оқу материалдарын, тапсырмаларды, нұсқаулықтарды бейімдеу	- Бейімделу түрлері: мазмұнды, процедуралық, қоршаған орта. - Мағынасын жоғалтпай жеңілдету принциптері (үлкен	- Көмекшілерді тапсырмалардың формасы мен көлемін дұрыс өзгертуге үйрету. - Бейімделудің	- Тыңдаушы тапсырмалардың бейімделген нұсқаларын жасайды. - Нұсқауларды түсінікті, қадамдық

	<p>шрифт, көлемді азайту, жұмыс форматын өзгерту).</p> <p>- Нұсқауларды бейімдеу: қадамдық тұжырымдар, көрнекі кеңестер, кілт сөздерді бөлектеу.</p> <p>- Әртүрлі пәндер бойынша бейімделген материалдардың мысалдары.</p>	<p>рұқсат етілген және қолайсыз түрлері туралы түсінік қалыптастыру.</p>	<p>тұжырымдарға айналдыра алады.</p>
<p>Тақырып 3. Орындауды кезең-кезеңімен қолдау технологиялары</p>	<p>- «Тізбектер» әдісі.</p> <p>- Кеңестер әдісі: ауызша, визуалды, жест-ишара, ішінара физикалық кеңес.</p> <p>- Көмек деңгейін төмендету.</p> <p>- Тапсырманың орындалу барысын бекіту.</p>	<p>- Күрделі тапсырманы қарапайым қадамдармен талдауға үйрету.</p> <p>- Жағдайға байланысты шақыру деңгейін таңдау дағдысын қалыптастыру.</p> <p>- Көмекті біртіндеп алып тастау әдістемесін үйрету.</p>	<p>- Тыңдаушы оқу тапсырмаларын орындаудың қадамдық алгоритмдерін құра алады.</p> <p>- Әр түрлі кеңестерді дұрыс қолдана алады.</p> <p>- Техниканы меңгерген.</p>
<p>Тақырып 4. Практикалық жұмыс: «Оқу материалын бейімдеу. Сабақ үзіндісі»</p>	<p>- Сабақтың нақты бөлігін талдау.</p> <p>- Оқушының қиындықтарын және қолдаудың мүмкін жолдарын анықтау.</p> <p>- Оқу материалдарының бейімделген жиынтығын жасау.</p> <p>- Шешімдерді таныстыру және талқылау.</p>	<p>- Теорияны тәжірибе арқылы бекіту.</p> <p>- Әр түрлі білім беру қажеттіліктері бар балаға сабақ мазмұнын өз бетінше бейімдеуге үйрету.</p>	<p>- Тыңдаушы дайын бейімделген материалдарды жасайды.</p> <p>- Таңдалған әдістерді дәлелдей алады.</p> <p>- Нақты сабақтарда тәсілді қолдана алады.</p>

Модуль 7. Қорытынды модуль

Модуль тақырыбы	Мазмұны	Міндеттері	Күтілетін нәтижелер
<p>Тақырып 1. Сабақтарды модельдеу және қолдау</p>	<p>-Ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕББҚ) бар оқушының қатысуымен өтетін сабақ құрылымын әзірлеу.</p> <p>-Қолдау стратегиясын таңдау: визуалды қолдау, алгоритмдер, бейімдеулер.</p> <p>-Әртүрлі оқу жағдаяттарындағы педагог-ассистенттің іс-әрекетін модельдеу.</p> <p>-Қолдау барысындағы типтік қателерді талдау.</p>	<p>- Оқу үлгілерінде қолдаудың практикалық дағдыларын пысықтау.</p> <p>- Нақты оқу процесінде қолдау әдістерін сенімді қолдануға үйрету.</p>	<p>- Тыңдаушы баланың қажеттіліктерін ескере отырып, сабақты өз бетінше модельдейді.</p> <p>- Қолдау және бейімделу стратегиясын дұрыс таңдайды.</p>
<p>Тақырып 2. Жеке қолдауды кейс бойынша әзірлеу</p>	<p>- Нақты білім беру жағдайларын көрсететін жағдайларды талдау.</p> <p>- Белгілі бір оқушының қиындықтарын анықтау.</p> <p>- Білім беру, мінез-құлық және ұйымдастырушылық қажеттіліктерді анықтау.</p> <p>- Жеке қолдау жоспарын (ЖЗШ) әзірлеу.</p>	<p>- Істі талдау және баланың негізгі сұрауларын бөліп көрсету қабілетін дамыту.</p> <p>- Жұмысшы, шынайы ЖЗШ құруды үйрету.</p>	<p>- Тыңдаушы жеке қолдау жоспарын құра алады.</p> <p>- Таңдалған тәсілдерді дәлелдей алады.</p>
<p>Тақырып 3. Жобалау жұмыстарын қорғау</p>	<p>-Қорытынды жобаны дайындау (ЖҚЖ (Жеке қолдау жоспары), бейімделген материал, сабақ жоспары немесе қолдау кешені).</p> <p>-Жобаны топ алдында</p>	<p>- Тыңдаушының курстың барлық модульдерін қалай біріктіретінін тексеріңіз.</p> <p>- Презентация және кәсіби дәлелдеу</p>	<p>- Тыңдаушы қолдау құралдарын меңгергендігін көрсетеді.</p> <p>- Өз жұмысын сенімді түрде ұсынады және қорғайды.</p>

	таныстыру. -Сұрақтарға жауап беру, өзін-өзі бағалау және сарапшылық бағалау. Рефлексия: күшті және әлсіз жақтарды анықтау.	дағдыларын дамыту.	
Тақырып 4. Қорытынды тестілеу	-Курстың негізгі тақырыптары бойынша тестілік және тәжірибеге бағытталған тапсырмалар. - Игеру деңгейін диагностикалау: теория, практикалық дағдылар, кұралдарды қолдану. - Ең күрделі мәселелерді талдау.	- Тыңдаушы кұзыретінің қорытынды деңгейін бағалау. - Педагог- ассистент жұмысында жаңа білімді қолдануға дайындығын растау.	- Тыңдаушы курстың мазмұнын меңгергенін растайды. - Қолдау кұралдарын нақты тәжірибеде қолдануға дайын.

Педагог-ассистенттердің біліктілігін арттыру курсының оқу-тақырыптық жоспары

№	Модуль / Тақырып	Дәріс.	Пр.тап.	Тестілеу	Жалпы сағаттар
1	Модуль 1. Педагог-ассистент қызметінің нормативтік-құқықтық негіздері	3	4	1	8
1.1	ҚР заңнамасы және инклюзивті білім беру жөніндегі халықаралық құжаттар	1	1		2
1.2	Педагог-ассистенттің қызметін реттейтін нормативтік-құқықтық актілерді және МЖБС-ны (Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарты) талдау	1	1		2
1.3	Құқықтық тәуекелдер, этика, құқық қолдану кейстері	1	2		3
1.4	Модуль бойынша тестілеу			1	1

2	Модуль 2. Педагог-ассистенттің медиациялық практикасы	1	15		16
2.1	Педагог-ассистент медиатор ретінде: рөлі, функциялары, қолдау модельдері	1	3		2
2.2	Сабақты баланың қажеттіліктерімен үндестіру: нұсқаулықтарды бейімдеу және қарқынды реттеу		4		3
2.3	Визуалды қолдау, нұсқау беру (подсказка) және қадамдық қолдау техникалары		4		4
2.4	Практикалық жұмыс: «Сабақты қолдау сценарийін әзірлеу»		4		3
3	Модуль 3. Педагог-ассистенттің педагогикалық ұжыммен өзара іс-қимылы	2	10		12
3.1	Топтағы рөлдер: мұғалім, ассистент, психолог, дефектолог	1	3		4
3.2	Коммуникация алгоритмдері: ынтымақтастық, топтық қолдау	1	3		4
3.3	Сабақты бірлесіп жоспарлау, функцияларды бөлу		2		2
3.4	Практикалық жұмыс: «Ассистент пен мұғалімнің өзара іс-қимыл картасы»		2		2
4	Модуль 4. Баланы қолдаудағы сенсорлық технологиялар		12		12
4.1	Сенсорлық профильдер және сенсорлық интеграция негіздері		3		3
4.2	Сенсорлық жүктемені азайту, сенсорлық интеграция, шамадан тыс жүктеменің (перегрузка) алдын алу		3		3
4.3	Сенсорлық аймақтар, релаксация техникалары, мини-үзілістер		3		3
4.4	Жоспарлау бойынша практикалық жұмыс: «Сенсорлық маршрут»		3		3

5	Модуль 5. Баланың мінез-құлқын бірлесіп басқару	1	11		12
5.1	Мінез-құлқты қолдау негіздері: АВС-талдау, функционалдық тәсіл	1	2		3
5.2	Сигналдар жүйесі, визуалды кестелер, өзін-өзі реттеу алгоритмдері		3		3
5.3	Дезадаптивті мінез-құлқтың алдын алу және оны төмендету алгоритмдері		3		3
5.4	Практикум: «Мінез-құлқты түзетудің жеке жоспары»		3		3
6	Модуль 6. Баланың оқу іс-әрекетін қолдау		12		12
6.1	Оқу тапсырмаларын дұрыс қабылдау мен орындауға арналған әдістер, техникалар және құралдар		3		3
6.2	Оқу материалдарын, тапсырмаларды, нұсқаулықтарды бейімдеу		3		3
6.3	Тапсырмалардың орындалуын қадамдық қолдау технологиялары		3		3
6.4	Практикалық жұмыс: «Оқу материалын бейімдеу. Сабақ үзіндісі»		3		3
7	Модуль 7. Қорытынды модуль		6	2	8
7.1	Сабақтарды модельдеу және қолдау		2		2
7.2	Кейс бойынша жеке қолдауды әзірлеу		2		2
7.3	Жобалық жұмыстарды қорғау		2		2
7.4	Қорытынды тестілеу			2	2
Барлығы:					80

6. Оқу процесін ұйымдастыру

«Педагог-ассистент қызметіндегі білім алушыларды түзету-дамыту тұрғысынан қолдаудың заманауи әдістемесі» біліктілікті арттыру курсының

бағдарламасы оқу-тақырыптық жоспарға сәйкес күндізгі оқу нысанында ұйымдастырылады. Курстың ұзақтығы 80 академиялық сағатты құрайды, олар 2 оқу аптасы ішінде игеріледі.

Білім беру процесі инклюзивті педагогика, мінез-құлықты қолданбалы талдау (АВА), сенсорлық интеграция саласындағы заманауи ғылыми-практикалық тәсілдерді, сондай-ақ ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕБҚ) бар білім алушыларды оқу және ұйымдастырушылық тұрғыдан қолдау әдістерін ескере отырып құрылады.

Мұғалім ассистентінің рөлі білім беру процесінің қолжетімділігі мен баланы сәтті қосуды (инклюзияны) қамтамасыз етуде негізгі болып табылатын халықаралық қолдау тәжірибелеріне (Финляндия, Канада, Австралия, Ұлыбритания) ерекше назар аударылады.

Бағдарламада қолданылатын оқытудың озық әдістемелері:

1. Жағымды мінез-құлықты ынталандыру технологиясы және функционалды тәсіл (АВА-инструментарийі).

Мінез-құлық функцияларын талдауға негізделген мінез-құлықты қолдаудың заманауи модельдері. Бағдарламада қолданылуы:

- АВС-талдау (алдыңғы оқиға – мінез-құлық – салдары);
- дезадаптивті реакциялардың алдын алу алгоритмдері;
- мінез-құлықты қолдаудың жеке жоспарлары.

2. Сенсорлық интеграция

Баланың сенсорлық ерекшеліктерін ескеруге және ортаны бейімдеуге мүмкіндік беретін тәсіл. Бағдарламада қолданылуы:

- сенсорлық маршруттарды әзірлеу;
- сенсорлық жүктемені азайту;
- шағын үзілістер (мини-паузалар) мен релаксация техникалары.

3. Визуалды коммуникациялық технологиялар

Пиктограммаларды, визуалды кестелерді, схемаларды және карточка-нұсқаулықтарды қолдану.

Қолданылуы:

- сабақты құрылымдау;
- өзін-өзі реттеуді қолдау;
- мазасыздықты және когнитивті жүктемені азайту.

4. Қадамдық қолдау технологиялары

Күрделі тапсырманы жүйелі қадамдарға бөлу және кейіннен көмек деңгейін біртіндеп азайту әдісі.

Қолданылуы:

- тапсырмаларды бейімдеу;
- дербестік дағдыларына үйрету;
- жеке оқу маршруттарын құру.

5. Медиациялық практика

Педагог-ассистент оқушы, мұғалім және білім беру ортасы арасындағы

медиатор (дәнекер) ретінде қарастырылады.

Мазмұны мыналарды қамтиды:

- оқу процесін баланың қажеттіліктерімен сәйкестендіру (синхрондау);
- қарқынды бейімдеу;
- коммуникативтік қолдау.

Инновациялық тәсілдер білім беру үдерісінде

1. **Пәнаралық тәсіл (Междисциплинарность)** - педагогика, дефектология, психология, АВА-тәсілдері, сенсорлық интеграция және медиативтік практика саласындағы білімдерді біріктіру.
2. **Сабақтың нақты жағдайларын модельдеу** - қолдау сценарийлерін ойнату, күрделі мінез-құлық және оқу жағдаяттарымен жұмыс істеу.
3. **Практикалық бағыттылық** - әр тақырып практикалық тапсырмалармен бекітіледі: кейстерді талдау, визуалды кестелерді әзірлеу, сенсорлық маршрутты құрастыру, мінез-құлықтың жеке жоспарын әзірлеу.
4. **Сыни ойлауды дамыту** - құқықтық тәуекелдерді, этикалық жағдаяттарды, командалық өзара әрекеттесулерді талдау.
5. **Оқытуды жекелендіру (Индивидуализация)** - тыңдаушылардың кәсіби тәжірибесін, олардың ағымдағы практикасын және білім беру ұйымдарының сұраныстарын ескеру.
6. **Бірлескен оқыту (Коллаборативное обучение)** - топтарда кейстермен жұмыс істеу, тәжірибе алмасу, бірлескен шешімдерді құрастыру.

Курста қолданылатын цифрлық құралдар:

1. **ClassDojo, Google Classroom, Padlet** – материалдарды визуалдау, тапсырмалармен алмасу, жеке қолдау карталарын қалыптастыру үшін.
2. **Canva, Boardmaker, Piktochart** – визуалды кестелерді, пиктограммаларды, карточка-нұсқаулықтарды жасау үшін.
3. **Jamboard, Miro** – кейстерді топтық талдау және сабақтарды модельдеу үшін.
4. **Kahoot, Quizziz** – тестілеудің ойын түрлері.
5. **Бейнеталдау (бейнебақылау және кадрларды талдау)** – мінез-құлық пен оқу қызметін қолдауды талдау үшін.

Тыңдаушылардың білімін бақылау және бағалау нысандары:

1. **Өздік жұмыс** – мінез-құлықты талдау, нұсқаулықтарды бейімдеу, визуалды тіректерді құру бойынша практикалық тапсырмаларды орындау.
2. **Модульдер бойынша практикалық жұмыстар** – сабақты қолдау сценарийін, сенсорлық маршрутты, мінез-құлықтың жеке жоспарын, бейімделген оқу материалын әзірлеу.
3. **Жобалық жұмыс** – кейс негізінде білім алушыны жеке қолдау жоспарын жасау.

4. **Жобаны таныстыру (презентация)** – таңдалған әдістерді негіздей отырып, қолдау жоспарын қорғау.
5. **Қорытынды тестілеу** – тыңдаушылардың нормативтік, әдістемелік және практикалық құзыреттіліктерін бағалау.

7. Бағдарламаны оқу-әдістемелік қамтамасыз ету

Бағдарламаның оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі курстың мазмұнын жан-жақты меңгеруге, педагог-ассистенттердің кәсіби құзыреттілігін дамытуға және инклюзивті білім беру ортасында ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕБҚ) бар білім алушыларды қолдаудың практикалық дағдыларын қалыптастыруға бағытталған.

Бағдарламаны іске асырудың дидактикалық тәсілі теориялық материалдарды, практикаға бағытталған тапсырмаларды ұштастыруға, жағдаяттарды талдау және модельдеу дағдыларын дамытуға, сондай-ақ тыңдаушылардың кәсіби өсуін қалыптастырушы бағалау және өзін-өзі бағалау жүйесіне негізделген. Оқу-әдістемелік қамтамасыз етудің барлық элементтері педагог-ассистенттерде ЕБҚ бар білім алушылардың оқу, мінез-құлық, сенсорлық және әлеуметтік қызметін қолдау іскерлігін қалыптастыруға арналған.

Бағдарлама оқу-әдістемелік қамтамасыз етудің келесі компоненттерін қамтиды:

1. Біліктілікті арттыру курсының білім беру бағдарламасы, оның ішінде модульдер құрылымы, мақсаттары, міндеттері, құзыреттіліктері мен күтілетін нәтижелері.
2. Дәріс сабақтарының материалдары мен мультимедиялық презентациялар, олар заманауи ғылыми-әдістемелік тәсілдерді қамтиды.
3. Мазмұнды практикалық тұрғыдан меңгеруді қамтамасыз ететін үлестірмелі материалдар.
4. Негізгі құзыреттіліктерді пысықтауға бағытталған практикалық тапсырмалар.
5. Кәсіби өсу мониторингін қамтамасыз ететін диагностикалық материалдар.
6. Қорытынды бақылау материалдары.

Модульдер бойынша тапсырмалар үлгілері:

Тапсырма: Визуалды тіректерді, бейімделген нұсқаулықтарды және қадамдық қолдау әдістерін қолдана отырып, ЕБҚ бар білім алушы үшін сабақ фрагментін қолдау сценарийін әзірлеңіз. Оқушының болжамды реакцияларын, когнитивті жүктемені азайту жолдарын және мазасыздықты төмендету алгоритмін сипаттаңыз (кемінде 200 сөз).

Өзін-өзі бағалау критерийлері:

- визуалды тіректердің болуы;
- нұсқаулықты бейімдеудің дұрыстығы;
- қадамдық алгоритмнің қисындылығы;
- сценарийдің баланың сенсорлық және мінез-құлық профиліне сәйкестігі.

Тапсырма: Сабақта дезадаптивті реакциялар көрсететін баланың мінез-құлқын түзетудің жеке жоспарын құрыңыз. АВС-талдауды енгізіңіз, мінез-құлық функциясын анықтаңыз, алдын алу стратегияларын және дифференциалды нығайту әдістерін ұсыныңыз.

Өзін-өзі бағалау критерийлері:

- АВС-талдаудың дәлдігі;
- мінез-құлық функциясының негізделуі;
- таңдалған стратегиялардың мінез-құлық функциясына сәйкестігі;
- жоспардың шынайылығы және мектеп ортасына енгізу мүмкіндігі.

1-тапсырма. Сенсорлық профильді талдау

Сізге бала мінез-құлқының мысалы берілген:

- шу кезінде құлағын жабады;
- жанасудан қашады;
- кілемшеде теңселіп отырады.

Тапсырма:

- сенсорлық сезімталдықты анықтаңыз;
- ортаны бейімдеудің үш тәсілін ұсыныңыз.

2-тапсырма. Сенсорлық маршрутты әзірлеу

Сенсорлық жүктемесі жоғары бала үшін дербес сенсорлық маршрут құрыңыз.

Мыналарды қамтыңыз:

- релаксация техникалары;
- шағын үзілістер (мини-паузалар);
- сенсорлық аймақтар;
- маршрутты пайдалану ережелері.

8. Оқу нәтижелерін бағалау

Бағдарлама аясында бағалау нысаны тыңдаушылар әзірлеген, ерекше білім беру қажеттіліктері (ЕБҚ) бар білім алушыларды қолдауға бағытталған практикаға бағдарланған материалдар мен жеке жобалар болып табылады.

Оқу қорытындысы бойынша тыңдаушылар келесі жұмыстарды ұсынады:

1. **Баланың оқу және сенсорлық қызметін талдау карталары**, соның ішінде материалды бейімдеу және когнитивті жүктемені бағалау.
2. **ЕБҚ бар білім алушыға арналған мінез-құлықты немесе оқуды қолдаудың жеке жоспары** (МҚҚЖ / ЖСЖ).
3. **Сабақты қолдау сценарийінің жобасы**, соның ішінде визуалды тіректер, нұсқау беру алгоритмдері және когнитивті және сенсорлық жүктемені азайту әдістері.
4. **Кейс таныстырылымы (презентация)**, онда білім беру ұйымында білім алушыны қолдаудың сәтті тәжірибесі көрсетіледі.
5. **Қорытынды тестілеу**, ол нормативтік, әдістемелік және практикалық құзыреттіліктердің меңгерілгенін растайды.

1. **Баланың оқу және сенсорлық қызметін талдау карталары** (материалды бейімдеуді және когнитивті жүктемені бағалауды қоса алғанда)
Қорытынды бағадағы салмағы: **20 балл**

Бағалау критерийлері:

1. **Баланың оқудағы қиындықтарын талдаудың дұрыстығы — 5 балл** (түсіну, орындау, зейінді тұрақтандырудағы кедергілерді анықтай білуі)
2. **Сенсорлық профильді және оның мінез-құлық пен оқуға әсерін анықтау — 5 балл**
3. **Оқу материалын бейімдеу сапасы — 5 балл** (визуалдау, оңайлату, құрылымдау, когнитивті жүктемені азайту)
4. **Қорытындылардың қисындылығы және ұсынымдардың практикада қолданылуы — 5 балл**

2. Индивидуальный план поведенческой или учебной поддержки (ИППП / ИПС)

Қорытынды бағадағы салмағы: **25 балл**

Бағалау критерийлері:

1. **АВС-талдаудың дұрыстығы және мінез-құлық функциясын анықтау — 5 балл**
2. **Қолдау мақсаты тұжырымдамасының дәлдігі — 5 балл** (нақтылығы, өлшемділігі, қолжетімділігі)
3. **Таңдалған стратегиялардың қолдау көрсетілетін дағдыға / мінез-құлыққа сәйкестігі — 5 балл** (өзін-өзі реттеу алгоритмдері, визуалды тіректер, дифференциалды нығайту)
4. **Мектеп / балабақша жағдайында жоспардың практикалық шынайылығы — 5 балл**
5. **Мониторинг жүйесі мен динамиканы бағалау әдістерінің ойластырылуы — 5 балл**

3. Разработка сценария сопровождения урока

(визуальные опоры, подсказки, снижение когнитивной и сенсорной нагрузки)

Вес в итоговой оценке: 20 баллов

Критерии оценивания:

1. **Обоснованность выбранных методов сопровождения - 5 баллов** (учёт особенностей ребёнка, целей урока)
2. **Качество визуальных материалов - 5 баллов** (расписание, пиктограммы, схемы, карточки-подсказки)
3. **Использование эффективных алгоритмов подсказок и пошагового сопровождения - 5 баллов**
4. **Методы снижения когнитивной и сенсорной нагрузки - 5 баллов**

4. Кейс таныстырылымы

(білім алушыны қолдаудың сәтті тәжірибесі)

Қорытынды бағадағы салмағы: **15 балл**

Бағалау критерийлері:

1. Таныстырылымның құрылымдылығы мен қисындылығы — 5 балл
2. Қолдау әдістерін таңдаудың негізделуі — 5 балл
(визуалды, сенсорлық, мінез-құлық стратегиялары)
3. Кәсіби терминологияны қолдану және баяндау анықтығы — 3 балл
4. Сұрақтарға жауап беру, ұсынылған стратегияларды талдау және түзете білу қабілеті — 2 балл

5. Қорытынды тестілеу

(нормативтік, әдістемелік және практикалық құзыреттіліктер)

Қорытынды бағадағы салмағы: **20 балл**

Бағалау критерийлері:

1. Нормативтік құжаттарды және педагог-ассистент қызметінің құқықтық негіздерін білу — 5 балл
2. Медиация принциптерін түсіну — 5 балл
3. Мінез-құлықты қолдау және сенсорлық интеграция әдістерін білу — 5 балл
4. Оқу материалдарын бейімдеу және когнитивті жүктемені азайту тәсілдерін түсіну — 5 балл

Қорытынды пайыздық бөлу

Бағалау түрі	Ұпайлар
Оқу және сенсорлық іс-әрекетті талдау картасы	20 ұпай
Жеке қолдау жоспары (ЖҚЖ)	25 ұпай
Сабақ жоспары	20 ұпай
Кейс презентациясы	15 ұпай
Қорытынды тестілеу	20 ұпай
Барлығы	100 ұпай

9. Курстан кейінгі қолдау

Курстан кейінгі қолдау бағдарламасы тыңдаушылардың алған кәсіби дағдылары мен құзыреттіліктерін одан арғы кәсіби қызметінде қолдануын қадағалауға бағытталған.

Біліктілікті арттыру курстарының қорытындысы бойынша тыңдаушылар өздерінің оқыту практикасына қатысты алдағы іс-қимыл жоспарын (Action plan) құрады. Бұл жоспарларда кәсіби дамудың SMART-мақсаттары белгіленген, бұл ұйымдастырылған курстан кейінгі белсенділіктің бастауы болып табылады. Кейінгі жұмыс барысында тыңдаушылар өз қажеттіліктеріне қарай іс-қимыл жоспарын да, ондағы мақсаттарды да түзете алады.

Бірінші кезеңде тыңдаушыларды қолдау қызметі электрондық поштаны, әлеуметтік желілердегі мессенджерлерді, интернет-платформаларды пайдалану

арқылы курс тренері өткізетін консультациялық-әдістемелік вебинарлар арқылы жүзеге асырылады.

Қолдаудың екінші кезеңінде тыңдаушының әдістемелік тақырыпты таңдау және Lesson Study/Action Research аясындағы зерттеу жұмысының педагогикалық қызметкерінің кәсіби даму мақсатын қою кезіндегі кәсіби құзыреттілігі зерделенеді. Тыңдаушылардың жұмыс тәжірибесі электрондық пошта, мессенджерлер, әлеуметтік желілер арқылы зерттеледі. Қажет болған жағдайда курс жетекшісі (тренері) тыңдаушыларды қажетті әдістемелік және цифрлық ресурстармен қамтамасыз етеді.

Курстан кейінгі қолдаудың үшінші кезеңінде курс жетекшісі тыңдаушыларды тәжірибе алмасуға тарту, кәсіби қызметтегі жетістіктерін көпшілікке таныту (бұқаралық ақпарат құралдарында жариялау), прогрессивті идеяларды насихаттау және пәнді оқытудағы озық педагогикалық тәжірибені жинақтау мақсатында олардың кәсіби өсуін зерделейді.

Біліктілікті арттыру курсынан өткен тыңдаушылардың қызметін курстан кейінгі қолдауды өткізу нысандары:

№	Педагогтерді курстан кейінгі қолдау іс-шаралары	Өткізу нысаны	Жауапты
1	Action Plan жоспарын құру	Курстың соңғы күні	Курс тренері
2	Оқыту практикасындағы зерттеудің әдістемелік мәселесін таңдау кезінде кәсіби дамудың SMART-мақсатын белгілеу және (қажет болған жағдайда) оны түзету	Вебинар-кеңес беру	Курс тренері
3	Үлгілік оқу бағдарламасының талаптарын іске асырудың өзекті мәселелері және зерделенген әдістемені білім беру процесіне интеграциялау бойынша әдістемелік семинар өткізу.	Вебинар-кеңес беру	Курс тренері
4	Алынған кәсіби құзыреттіліктерді практикада іске асыру кезіндегі кәсіби қажеттіліктерді немесе туындайтын мәселелерді зерделеуге арналған іс-шараларды өткізу	Вебинар\семинар	Курс тренері
5	Пәнді оқыту саласындағы жаңалықтар туралы жүйелі түрде құлақтандыру арқылы	Зияткерлік олимпиадалар \ шығармашылық	Курстың белсенді тыңдаушылары

	ақпараттық қолдау көрсету	конкурстар	
6	Пәнді оқыту саласындағы жаналықтар туралы жүйелі түрде құлақтандыру арқылы ақпараттық қолдау көрсету	Пошта / әлеуметтік желілер	Курстың белсенді тыңдаушылары
7	Пәнді оқыту саласындағы табысты педагогтердің тәжірибесін зерделеу бойынша іс-шараларды өткізу	Конференция\ семинар (вебинар)	Курстың белсенді тыңдаушылары
8	Пәнді оқытудағы прогрессивті идеяларды насихаттау	Әдістемелік әдебиеттерде, бұқаралық ақпарат құралдарында (БАҚ) және білім беру платформаларында жарияланымдар жасау.	Курстың белсенді тыңдаушылары
9	Табысты әріптестерді тарта отырып, педагогикалық қауымдастық арасында тәжірибе алмасуға бағытталған іс-шараларды өткізу	Конференция\семинар (вебинар)	Курстың белсенді тыңдаушылары
10	Пәнді оқыту тәжірибесінде озық және инновациялық тәжірибені жалпылау және тарату	Кәсіби жетістіктерді талдау / мониторингілеу	Курстың белсенді тыңдаушылары

Педагог қызметін курстан кейінгі қолдау мониторингі үш жыл бойы жылына бір рет өткізіледі.

10. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі.

1. Салманова, А. К. Правовые аспекты инклюзивного образования в Республике Казахстан. - Алматы: КазНПУ, 2023.
2. Пороховник, В. Л. Нормативное регулирование инклюзивного образования: международный и казахстанский опыт. - Нур-Султан: Академия Алтынсарина, 2022.
3. Конвенция ООН о правах инвалидов (2006).
4. Государственные образовательные стандарты инклюзивного образования Республики Казахстан (приказ № 348 от 03.08.2022).

5. Meyer, A., Rose, D., & Gordon, D. Universal Design for Learning: Theory and Practice. - CAST Publishing, 2024.
6. Hall, T. E., Vue, G., Strangman, N., & Meyer, A. Universal Design for Learning in the Classroom: Practical Applications. - Guilford Press, 2022.
7. Оспанова, Р. Б. Методы адаптации учебных материалов в инклюзивном образовании. - Алматы: КазНПУ, 2022.
8. Академия Алтынсарина. Методические рекомендации по реализации принципов инклюзивности в обучении. - Астана, 2024.
9. Fuchs, D., & Fuchs, L. S. Response to Intervention (RTI): Preventing and Remediating Academic Difficulties. - Pearson, 2023.
10. Vaughn, S., & Klingner, J. K. Teaching Students Who Are Exceptional, Diverse, and At Risk in the General Education Classroom. - Pearson, 2018.
11. Керимова, Г. К. RTI в образовательном процессе: методология и практика. - Астана: Академия Алтынсарина, 2023.
12. Национальный научно-практический центр развития специального и инклюзивного образования. Методические рекомендации по диагностике и мониторингу детей с ООП. - Алматы, 2023.
13. Глухов, В. П. Нейропсихологические подходы в логопедии. - Москва: Педагогика, 2021.
14. Beukelman, D. R., & Mirenda, P. Augmentative and Alternative Communication: Supporting Children and Adults with Complex Communication Needs. - Brookes Publishing, 2017.
15. Shadiey, R., Hwang, W.-Y., & Liu, T.-Y. Emerging Technologies for Language Learning. - Springer, 2020.
16. Национальный центр цифровых технологий. Использование AR/VR и искусственного интеллекта в обучении детей с ООП. - Астана, 2024.
17. UNESCO. Inclusive Education: The Way of the Future. - Paris: UNESCO Publishing, 2023.
18. Florian, L. The SAGE Handbook of Special Education. - SAGE Publications, 2020.
19. Slee, R. Inclusive Education: From Policy to Practice. - Routledge, 2021.
20. Национальный научно-практический центр развития специального и инклюзивного образования. Международные практики инклюзивного образования. - Алматы, 2023.